

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА**

Освітньо-наукова програма “Політологія” :  
третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

## ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета та цілі курсу.
4. Компетентності.
5. Результати навчання.
6. Організація навчання курсу.
7. Система оцінювання курсу.
8. Політика курсу.
9. Рекомендована література.

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	Педагогічна практика
<b>Рівень вищої освіти</b>	Третій (освітньо-науковий) – доктор філософії (PhD)
<b>Викладач (-і)</b>	Дерев'янюк Сергій Миронович
<b>Контактний телефон викладача</b>	+38(034)259-61-46
<b>Е-mail викладача</b>	<a href="mailto:serhii.derevianko@pnu.edu.ua">serhii.derevianko@pnu.edu.ua</a>
<b>Формат дисципліни</b>	Цикл практичної підготовки.
<b>Обсяг дисципліни</b>	3 кредити ECTS, 90 год.
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&amp;action=ReviewOneCourse&amp;id_cat=54&amp;id_cou=8921">https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&amp;action=ReviewOneCourse&amp;id_cat=54&amp;id_cou=8921</a>
<b>Консультації</b>	Тиждень до і упродовж проходження практики щосереди з 14.00 до 16.00 год.
<b>2. Анотація до курсу</b>	
<p>Педагогічна практика є основою циклу практичної підготовки освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Має прикладний характер, покликана сформувати у політологів-науковців набір необхідних компетентностей, забезпечити формування практичних вмінь та навичок, що необхідні здобувачеві для майбутньої професійної викладацької діяльності в закладах вищої освіти. Педагогічна практика також дає можливість розвинути лідерські та ораторські якості, сформувати розуміння завдань на функції викладача вищої школи. Проходження практики передбачає вивчення досвіду викладацької діяльності та проведення занять відповідного до індивідуального плану. Проводиться у четвертому семестрі (другий рік) навчання в аспірантурі (3 кредити ECTS).</p>	
<b>3. Мета та цілі курсу</b>	
<p><b>Метою</b> педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 052 «Політологія», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.</p> <p>Основними <b>завданнями</b> педагогічної практики є:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– формування і розуміння теоретичних засад політичної науки, отриманих під час навчання в аспірантурі;</li> <li>– набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в Університеті;</li> <li>– поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;</li> <li>– інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності аспірантів;</li> <li>– розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.</li> </ul> <p>Додатковими завданнями педагогічної практики аспірантів є:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– отримання уявлень про діяльність кафедри політології та кафедри політичних інститутів та процесів на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;</li> <li>– впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;</li> <li>– формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;</li> <li>– розвиток умінь у галузі формальної, неформальної і дуальної освіти;</li> <li>– стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.</li> <li>– розвиток і вдосконалення в аспірантів професійних педагогічних умінь і навичок, набутих ними за час навчання і в період проходження практики;</li> <li>– підготовка практикантів до виконання функцій викладача закладу вищої освіти, до проведення на належному науково-методичному рівні різних форм занять, що сприятиме</li> </ul>	

активізації самостійної пізнавальної діяльності аспірантів;  
– вивчення, узагальнення і практичне застосування елементів передового педагогічного досвіду, інноваційних методик викладання.

На основі отриманих знань передбачається :

– **виробити** в аспірантів навички формування і використання набутих теоретичних знань з соціально-політичних, психолого-педагогічних, спеціальних дисциплін і методики їх викладання у навчально-виховному процесі;

– **удосконалити** володіння аспірантами педагогічними методами викладу начального матеріалу, спостереження, аналізу та експериментування, кваліфікованого ведення дискусій; грамотно використовувати понятійний апарат, термінологію, професійну лексику.

#### **4. Компетентності**

##### **Інтегральна компетентність**

ІК01 Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та/або професійної практики. із застосовуванням теорій та методів політичної науки.

##### **Загальні компетентності**

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.

ЗК03. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

##### **Спеціальні (фахові, предметні) компетенції**

СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

СК03. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем та режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

СК04. Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.

СК05. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

#### **5. Результати навчання**

Результатами вивчення педагогічної практики мають бути отримання таких знань, умінь та навичок:

РН01. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

РН02. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який

включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну добросесність, повагу різноманітності та мультикультурності.

PH03. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

PH04. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

PH05. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

PH06. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати міждисциплінарні підходи, сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

Результати педагогічної практики відповідають вимогам дев'ятого рівня Національної рамки кваліфікації (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/para12#n12>), за яким особа, яка завершила навчання на ОП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросесність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

## 6. Організація навчання курсу

### Обсяг курсу

Вид заняття		Загальна кількість годин	
Педагогічна практика		<b>90-</b>	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
<b>четвертий</b>	<b>політологія</b>	<b>другий</b>	<b>Практична підготовка</b>

## 7. Зміст практики

Педагогічна (асистентська) практика аспірантів другого року навчання спеціальності 052 Політологія має такі етапи:

На початковому етапі практикант має:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою випускової кафедри політології чи кафедри політичних інститутів та процесів,
- нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в Університеті;
- відвідати заняття провідних викладачів кафедри, наукового керівника та викладачів факультету (або інституту).

На основному етапі практики аспірант має:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником або керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття відповідно до індивідуального плану під керівництвом наукового керівника або керівника практики;

<p>– брати участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях). На заключному етапі аспірант має:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;</li> <li>– прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні випускової кафедри та подати звіт у відділ аспірантури і докторантури.</li> </ul> <p>Вимоги щодо виконання аспірантом конкретних завдань практики, їх обліку та оформлення документації вміщені у робочій навчальній програмі, яка відповідає «Програмі педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії (phd) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», яка схвалена Вченою радою університету, протокол № 4 від 27 квітня 2020 року та введена в дію наказом ректора університету № 253 від 01 червня 2020 року (<a href="http://dx.ua/eRTZd">http://dx.ua/eRTZd</a>).</p>	
<b>7. Система оцінювання курсу</b>	
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає: Підсумковий контроль – залік проводиться згідно графіку навчального процесу на наступний тиждень після завершення педагогічної практики, оформлення та подання матеріалів на кафедру політології. Загальна кількість – 100 балів.
Відгук керівника	5 балів
Методичні розробки лекцій та семінарських занять	50 балів
Індивідуальні завдання	15 балів
Звіт	10 балів
Оформлення документації	10 балів
Захист практики (залік)	10 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Аспірант допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – залік) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою педагогічної практики та оформлення відповідної документації.
<b>8. Політика курсу</b>	
<p>Політика проходження педагогічної практики передбачає набуття аспірантами визначених компетентностей через : аудиторну (проведення лекційних, семінарських та практичних занять) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання).</p> <p>Консультації викладача тиждень до і упродовж проходження практики щосередини з 14.00 до 16.00 год. У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує аспірантові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>	

## 9 .Рекомендована література

1. Алексюк А. М Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : Підручник. - Київ: Либідь, 1998. - 560 с.
2. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. [Відп. ред. І. В. Хронюк]; 2-е вид., стер. Київ : МАУП, 2001. 383 с.
3. Бебик В. Історія, головні напрямки та методологія дослідження політичної сфери суспільства: реферативний огляд. *Політологічні читання*. 1993. № 2. С. 112–133.
4. Бебик В. М. Політологія : теорія, методологія, практика : підручник. Київ :

МАУП, 1997. 248 с.

5. Бойко А. Концептуальні засади 12-бальної системи оцінювання у закладах вищої педагогічної освіти. *Рідна школа*. 2002. № 2. С. 12–15.

6. Болюбаш Я. Я

7. Борзих А. П, Окалелов В. М. Виховний аспект модульно-рейтингового контролю знань студентів. *Проблеми освіт.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. Київ, 1997.и: *Науково-метод. збірник*. Київ, 2001. Вип. 23

8. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ : Академія, 2001. 576 с.

9. Габриелян О.А. О развитии и преподавании политической науки в Украине. *Политическая наука в Украине : становление и перспективы* / Под ред. д-ра филос. наук О. А. Габриеляна, д-ра. филос. наук А. Д. Шоркина. Симферополь, 2002.

10. Габріелян О. Політична наука в Україні: стан і перспективи. *Політична думка*. 2001. № 4. С. 47–55.

11. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

12. Дерев'янку С. М. Наукове прогнозування політичних процесів. *Державна політика в гуманіт. сфері (матеріали "круглого столу")*. Івано-Франківськ, 2001. С. 26–31.

13. Дерев'янку С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні : монографія; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Вид-во “Місто НВ”, 2011. 847 с.

14. Друзь Ю. Організація та проведення ділової гри в навчальному процесі. *Рідна школа*. 1999. № 9.

15. Заводяний В., Заводяний В. Рейтинг – система оцінювання успішності студентів. *Рідна школа*. 2001. № 1.

16. Зварич І. Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів. *Рідна школа*. 2000. № 10.

17. Кіпень В. П. До аксіологічних основ вітчизняної вищої школи. *Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи* : Зб. наук. праць. Вип. 3 / За заг. ред В. Андрущенко. Київ: Знання, 2000.

18. Кіпень В. П. Проблемний стан вищої школи: бачення і оцінки. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2000. Вип. 31.

19. Короткий оксфордський політичний словник / Пер. з англ.; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2005. 789 с.

20. Коротяєв Б. І., Гришин Є. О., Устенко О. А. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. Київ, 1990.

21. Лобас В. Х. Методологічні основи викладання гуманітарних і суспільних дисциплін. *Соціологічна наука і освіта в Україні*: Зб. наук. пр. Київ, 2000. Вип.1.

22. Лозова В. І. Етика науковця. *Педагогіка та психологія*. 2011. Вип. 40(2). С. 47–51.

23. Мойсеюк В. Є. Педагогіка. 4-те вид., доп. Київ, 2003. 608 с.

24. Навроцький О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. Харків : Основа, 2000.

25. Нагасв В. М. Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно-рейтингової технології навчання. *Педагогіка і психологія*. 2000. № 3.

26. Педагогіка вищої школи. Київ, 1992.

27. Педагогічна майстерність : підручник / За ред. І. А. Зязюна. Київ, 1997.

28. Політична енциклопедія. Редкол. : Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. Ю. 808 с.

29. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габріеляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер”.

30. Політологічний енциклопедичний словник // НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред.

Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.

31. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. Ст. 2004 ; поточна ред. – Ред. від 25.09.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

32. Рафальський О. Політична наука в Україні: здобутки та перспективи. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2016. Вип. 3–4. С. 143–152.

33. Ребкало В.А. Політичні науки і суспільні процеси. *Концептуальні засади реформування політичної системи в Україні. Стан і перспективи розвитку політичних наук: Матеріали „круглого столу”* (Київ, 13.04.2001 р.) / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. Київ : Вид-во УАДУ, 2001. С. 188–195.

34. Рябов С. Принципи викладання політичних знань в демократичному суспільстві. *Муніципальний менеджмент в Україні (матеріали міжнар. наук.-практ. конф.)*. 26-27 червня 1995 р. Київ, 1995.

35. Рябов С. Структура і функції знань про політику. *Політологічні читання*. 1994. № 1. С. 167–196.

36. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. Київ : Вища шк., 2005. 239 с.

37. Сметанський М. Методологічні засади активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Шлях освіти*. 2000. № 4.

38. Тихонович В. О. Життєві цінності і соціальна поведінка особистості. *Українське суспільство на порозі третього тисячоліття* : Колективна монографія / Під ред. М. О. Шульги. Київ : Ін-т соціології НАН України, 1999. С. 510–524.

39. Тягло О.В. Українська наука про політику. Спроба оцінки потенціалу. *Політичний менеджмент*. 2004. № 1. С. 3–18.

40. Тягло О.В. Як розбудувати громадянську освіту в Україні? *Наукові записки НаУКМА. Політичні науки*. 2000. Т. 18. С. 84–90.

41. Філіпчук Г. Політологія у сфері української освіти. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 2. С. 27–35.

42. Філософія політики. Підручник / Авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ : Знання України, 2003. 400 с.

**Викладач \_\_\_\_\_ С. М. Дерев'янку**